

1 ESO

Desenvolupament de la competència lectora

El quadern de **Desenvolupament de la Competència lectora** per a 1r d'ESO és una obra col·lectiva, dissenyada i creada al Departament d'Edicions Educatives de Grup Promotor / Santillana Educación, dirigit per **Teresa Grence Ruiz** i **Pere Macià Arqué**.

Direcció del projecte: **Montse Santos**

Selecció de textos, elaboració d'activitats i edició: **Marcel Vilarós**

Il·lustració: **Ferran Martín**

Les competències bàsiques

El **currículum oficial** vigent s'ha fet en base a **competències bàsiques**. Aquestes competències permeten identificar els aprenentatges que es consideren imprescindibles, i obtenir-los ha de capacitar els alumnes per aconseguir la seva realització personal, l'exercici de la ciutadania activa, la incorporació a la vida adulta i el desenvolupament d'un aprenentatge permanent.

Les competències bàsiques es desenvolupen durant l'escolarització i són el fonament per a qualsevol aprenentatge posterior. Dins del marc de la proposta que va fer la Unió Europea, s'han identificat vuit competències bàsiques:

1. Competència comunicativa lingüística i audiovisual.
2. Competència matemàtica.
3. Competència en el coneixement i la interacció amb el món físic.
4. Competència artística i cultural.
5. Competència digital.
6. Competència social i ciutadana.
7. Competència d'aprendre a aprendre.
8. Competència d'autonomia, iniciativa personal i emprenedoria.

Quaderns «Desenvolupament de les competències»

Així mateix, les últimes avaluacions aplicades al sistema educatiu han fet palesa la necessitat de replantejar els mètodes i pràctiques d'ensenyament vigents per tal d'enfortir el desenvolupament de les habilitats, destreses i competències que els estudiants necessitaran al llarg de la seva vida. En aquest context, Grup Promotor / Santillana presenta la col·lecció de quaderns **Desenvolupament de competències** com una eina que es proposa contribuir, amb un nou model didàctic, a desenvolupar les competències lectora, matemàtica i científica. Amb aquesta finalitat hem pres com a punt de partida la proposta competencial proposada pel Departament d'Ensenyament, la qual, d'altra banda, prové dels últims enfocaments pedagògics integrats en avaluacions internacionals, com els que ha presentat el Programa Internacional d'Avaluació d'Alumnes (PISA, per la sigla en anglès), sota els auspicis de l'Organització per a la Cooperació i el Desenvolupament Econòmic (OCDE).

Competència lingüística i competència lectora

La competència comunicativa i lingüística, entesa de manera genèrica, tal com es recull en les recomanacions del Parlament Europeu i del Consell (DOUE, 30.12.2006) és l'habilitat per expressar i interpretar conceptes, pensaments, sentiments, fets i opinions de forma oral i escrita (escoltar, parlar, llegir i escriure), i per interactuar lingüísticament d'una manera adequada i creativa en tots els possibles contextos socials i culturals, com l'educació i la formació, la vida privada i professional, i l'oci.

La competència comunicativa i lingüística es desglossa en 14 competències que, al seu torn, s'agrupen en les dimensions següents:

- La dimensió de comprensió lectora
- La dimensió d'expressió escrita
- La dimensió de comunicació oral
- La dimensió literària
- La dimensió actitudinal i plurilingüe

Activitats per desenvolupar la competència lectora

El **Quadern d'activitats per al desenvolupament de la competència lectora de 1r d'ESO** presenta una selecció de **17 lectures** de textos continus i discontinus que serveixen de base per al plantejament de **202 activitats** distribuïdes entre els tres processos bàsics que implica una lectura competent:

- Extreure informació dels textos escrits (textos pròpiament dits, quadres, gràfics i il·lustracions).
- Interpretar-los.
- Reflexionar sobre la forma i el contingut i fer-ne una valoració.

Amb la finalitat d'aconseguir una millor adequació al nivell de cada alumne, les activitats es classifiquen en tres nivells de dificultat:

- Nivell 1
- Nivell 2
- Nivell 3

No obstant això, perquè aquest material pugui complir adequadament amb els seus objectius és indispensable la participació dels docents, els quals, amb la seva experiència i el seu entusiasme, podran enriquir els exercicis plantejats i dur a terme el procés educatiu.

Localització i tipologia dels textos

El paper actiu que aconsegueix el lector a l'hora d'obtenir informació, així com la intencionalitat del missatge o l'enorme varietat de situacions en les quals s'inscriu l'acte comunicatiu, són aspectes fonamentals que cal tenir en compte perquè l'adquisició de la competència lectora es realitzi de manera eficaç. A aquesta diversitat de situacions i intencions comunicatives respon la tipologia dels textos continguts en aquest quadern.

		Tipus de text		Pàgina
Lectura 1	El tresor de la muntanya alegre	Continu	Text teatral	6
Lectura 2	Bestiari	Continu	Poesia	12
Lectura 3	Festes del món	Discontinu	Text expositiu	16
Lectura 4	Diccionaris	Discontinu	Text tècnic	20
Lectura 5	El xat	Continu	Text dialogat	24
Lectura 6	Com el lleopard va aconseguir les taques de la seva pell	Continu	Text narratiu	28
Lectura 7	La carta falsa	Continu	Text narratiu	32
Lectura 8	Guia del museu	Discontinu	Text expositiu	38
Lectura 9	Un lliç compartit	Discontinu	Còmic	44
Lectura 10	Nadales	Discontinu	Partitura	52
Lectura 11	La carta	Continu	Carta	56
Lectura 12	El joc del cinc-cents	Continu	Text instructiu	60
Lectura 13	Passatemps lingüístics	Discontinu	Passatemps	64
Lectura 14	Entrevista a Pol Aragonès	Continu	Text periodístic	68
Lectura 15	El ximpanzé té quatre mans	Discontinu	Text expositiu	74
Lectura 16	Article periodístic	Continu	Text periodístic	80
Lectura 17	Dos tresors de Girona	Discontinu	Text expositiu	84

El tresor de la muntanya alegre

ESCENA I

(Els TRES FILLS i el REI assegut al tron.)

REI: Escolteu, fills meus: ja veieu que jo em vaig fent vell, i, per tant, no puc governar. Únicament vosaltres em podeu dur l'alegria, a mi i a tot el país. ¿Us sentiu valents i forts per a anar a emprendre un viatge ben lluny d'aquí, a ben llunyanes terres?

FILL PRIMER: Sí, pare.

FILLS SEGON i TERCER: Un viatge?

FILL PRIMER: Digueu-me, que hem d'anar gaire lluny?

REI: Escolteu: He decidit fer hereu del meu Reialme aquell de vosaltres que sigui prou valent per a anar a rescatar el tresor de la muntanya alegre.

FILL SEGON: I no hem de fer res més que això?

REI: El qui agafi el tresor desencantarà una princesa que es troba en poder d'un gegant de gana aclaparadora.

FILL TERCER: D'un gegant, heu dit?

REI: Sí, fill; ben cert.

FILL PRIMER: I per on hi anem, a la muntanya alegre?

FILL SEGON: Digueu-nos el camí.

REI: No pot ser. Jo ja no puc dir-vos res més.

FILLS: I doncs?

REI: El que falta ha de sortir de vosaltres mateixos.

FILL SEGON: Jo hi aniré, jo.

FILL PRIMER: No, jo hi vull anar, que sóc el més gran.

FILL SEGON: Jo ho he dit primer, doncs.

REI: No discutiu, fills meus. Sí. Vés-hi tu, que ets el més gran, a provar sort.

FILL TERCER: Això, i si ell no se'n surt, per no deixar-vos tot sol, correspondrà de fer a un de nosaltres la carrera que ell hagi fet, oi?

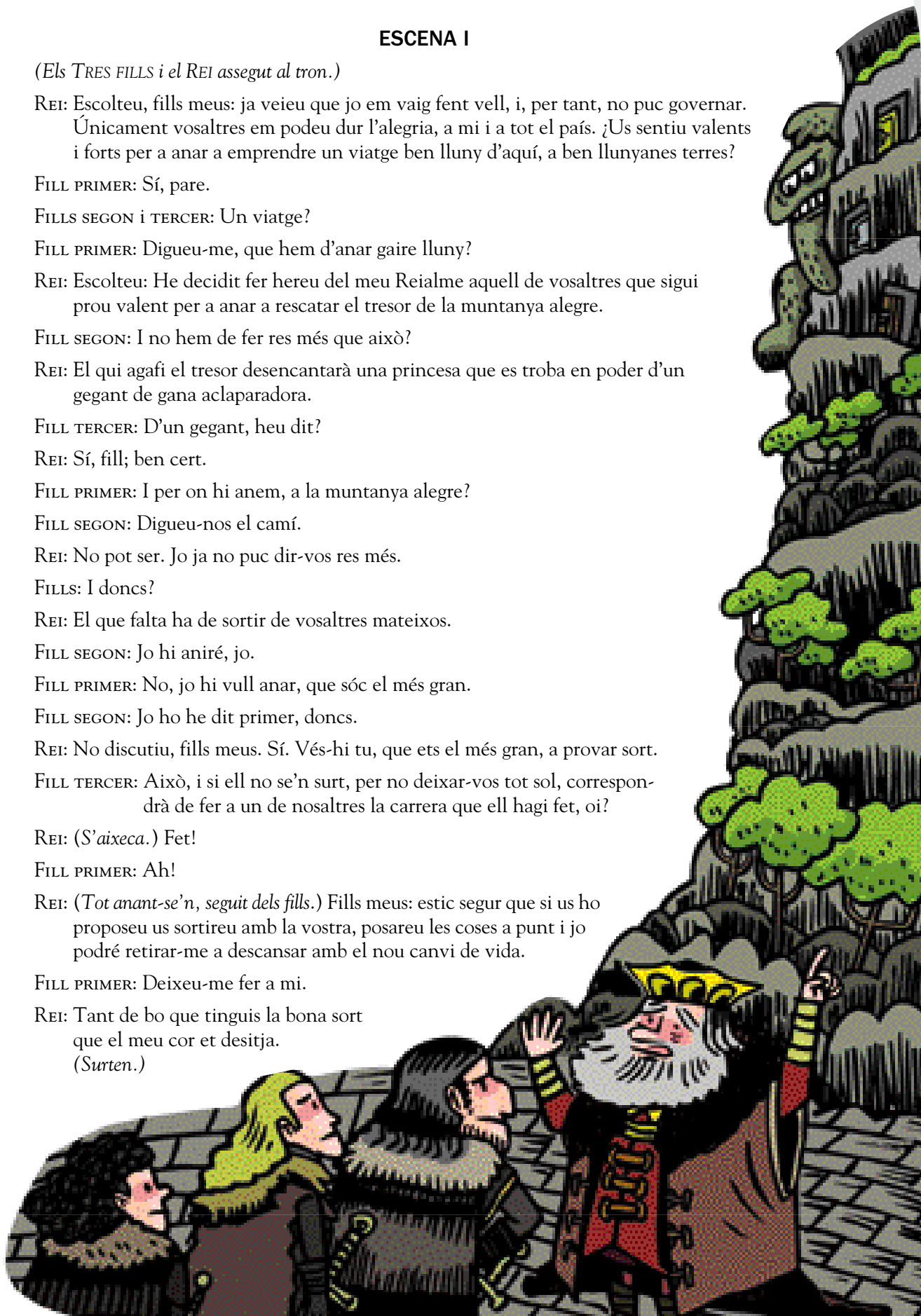
REI: (S'aixeca.) Fet!

FILL PRIMER: Ah!

REI: (Tot anant-se'n, seguit dels fills.) Fills meus: estic segur que si us ho proposeu us sortireu amb la vostra, posareu les coses a punt i jo podré retirar-me a descansar amb el nou canvi de vida.

FILL PRIMER: Deixeu-me fer a mi.

REI: Tant de bo que tinguis la bona sort que el meu cor et desitja.
(Surten.)

ESCENA II

(La VELLA entra per l'esquerra. El FILL PRIMER, per la dreta.)

FILL PRIMER: Escolteu: vejам si m'ensenyeu el camí de la muntanya alegre.

VELLA: Mira avall, avall. Trobaràs tres camins; pren el de la dreta. Després d'haver caminat molt, en trobaràs uns altres tres. Prenent el de l'esquerra d'aquests nous camins, en trobaràs un altre que et portarà al peu de la muntanya alegre. Hi entraràs per un camí que té tres portes. (Entren les portes.) No obris pas la d'or!

FILL PRIMER: Digueu de pressa: què més, què més?

VELLA: No pots tampoc obrir la d'argent. Al costat veuràs una porta de fusta. Tira enllà, i, si ets valent i has fet tot el que t'he dit al peu de la lletra, t'emportaràs el tresor de la muntanya alegre; si no ho fas, el tresor no serà per a tu.

FILL PRIMER: Això ja ho veurem. I la princesa encantada?

VELLA: Ja la trobaràs si te'n surts bé de tots els perills que t'esperen.

(La VELLA surt per la dreta. El FILL comença a caminar.)

FILL PRIMER: Per fi! Les portes de la muntanya! La d'or, la d'argent i la de fusta. (Entra a la de fusta. Torna enrere.) Bah, potser m'ha enganyat, la vella. Aquesta porta de fusta pintada és massa pobra. Aquesta d'argent ja sembla més bonica. Però aquesta d'or encara ho és més! De segur que, passant per aquesta porta, s'hi arriba igual!

ESCENA III

(Jardí encantat. Els arbres són prínceps i princeses amb els brancatges al cap i sostenint manyocs de fulles daurades. Canten ocells. Aviat, entra la JARDINERA.)

FILL PRIMER: Oh! És meravellós! Quins arbres! Quines flors que hi ha! Tot el terra és d'or, que enlluerna de veure. I com refilen els ocells!

JARDINERA: Sigui benvingut el jove! ¿Tindries ganes de veure'm? Sóc la jardinera. Ja que ets el meu hoste, vine a seure a l'ombra d'un arbre i reposaràs.

FILL PRIMER: És que jo havia d'entrar per una altra porta que... Dignes-me: qui ets tu, tan for-mosa? No ets pas una princesa que...

JARDINERA: Mira, mira! (Mossega la fruita.) Té, menja-te-la! Veuràs que és bona!

FILL PRIMER: (S'aixeca.) No! No!

JARDINERA: (Riu.) Tu, que has tingut la valentia d'arribar fins un estatge que no esperaves, ¿seràs tan covard de tornar enrere sense més?

FILL PRIMER: Això no és veritat!

JARDINERA: Ets un covard, un covard, ets!

FILL PRIMER: Porta!

(El FILL PRIMER queixaleja la fruita. La JARDINERA, que no es sinó una bruixa, riu sarcàsticament. Dóna una empenta al FILL PRIMER, que trontolla.)

FILL PRIMER: Ai de mi!

(Es torna arbre. La bruixa se'n va ranquejant pel fons i s'acaba l'escena.)

JOAN BROSSA. Ja hi tinc un peu!

(Adaptació)

1

Quants fills té el rei que apareix en la primera escena?

a) Un

b) Dos

c) Tres

d) Cap

2

Respon les preguntes següents:

a) Què demana el rei als seus fills?

.....

.....

b) Què els ofereix a canvi?

.....

.....

c) Qui inicia primer el viatge?

.....

.....

3

Quins personatges es troba el fill en començar la seva aventura?

.....

Què fan, aquests personatges? Ajuden el príncep en el seu viatge o bé l'hi compliquen?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4

Ressegueix el camí recomanat al text, i a continuació encercla la porta correcta.

5

A quin lloc creus que se situa l'acció de cada escena?

Escena I:

Escena II:

Escena III:

6

Llegeix el fragment següent i subratlla'n la part de text que sentiran els espectadors:

JARDINERA: Mira, mira! (*Mossega la fruita.*) Té, menja-te-la! Veuràs que és bona!

Per a què serveixen les parts del text que no has marcat? A qui creus que van dirigides?

.....

.....

.....

.....

.....

●●●● 7

Descriu el caràcter del fill gran del rei.

.....

.....

.....

Quines accions negatives realitza aquest fill en aquestes escenes?

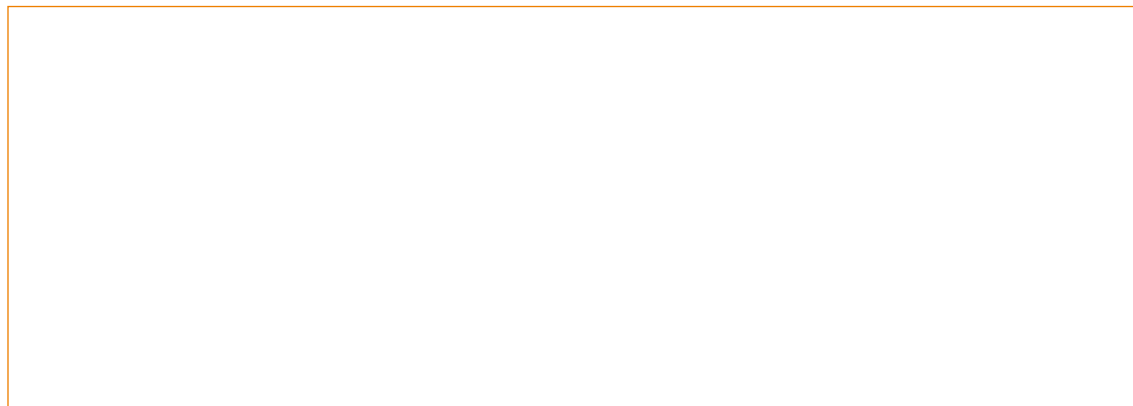
.....

.....

.....

●●●● 8

Dibuixa el jardí que es troba el fill primer a l'escena III; mira d'incloure-hi tots els detalls que s'esmenten al text:

●●●● 9

Durant el viatge, el fill primer es troba dos personatges que l'aconsellen. En quin dels dos decideix confiar?

.....

Per quina raó decideix confiar en aquest personatge i no pas en l'altre?
Creus que escull correctament?

.....

.....

.....

.....

 10

Quin personatge d'aquesta obra t'agradaria interpretar? Explica per què.

 11

En la primera escena, el rei dóna preferència al seu fill gran. Explica si això et sembla correcte i com creus que el rei hauria d'haver resolt la situació:

 12

Creus que en aquest conte els personatges i els objectes són realment allò que semblen? En la vida real es donen situacions similars?
